

De peetmoeder

Ingar Johnsrud bij Boekerij:

Zij die volgen
Zij die gaan
Zij die doden
De peetmoeder

Ingar Johnsrud

De peetmoeder

Het enige wat ze wilde, was een normaal leven.
Wat ze kreeg was wraak.

Voor deze uitgave ontving de uitgeverij subsidie van NORLA.

ISBN 978-90-225-9475-9

ISBN 978-94-023-1807-4 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Gudmoren*

Vertaling: Annelies de Vroom

Omslagontwerp: Bürosüd

Omslagbeeld: © Getty Images/ Sandra Schmid

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2020 Ingar Johnsrud. Published by agreement with Salomonsson Agency

© 2022 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De eerste woorden van wachtcommandant Leif

De kloof werd het Simonsravijn genoemd omdat de grote smokkelaar Simon Wiike hier de douanier vastgreep, hem optilde en de stakker in de diepte smeedde.

Iedereen in Vike wist het en wachtcommandant Leif in het bijzonder, want hij had zijn hele leven in dit dal gewoond. In de zomer nam hij zijn kleinkinderen mee naar de hangbrug om ze te vertellen over het onfortuinlijke einde van de douanier. Daar vertelde hij dat het een van zijn voorgangers op het politiebureau was geweest die vanuit het dal omhoog was geklommen, voorbij de steenhelling, om in het ravijn te komen en dat hij iets zag blinken onder de korstmossen, precies waar de schedel van de douanier was gespleten. Al snel werd er geconstateerd dat er goud in de berg zat en de delvers kwamen van heinde en verre om hun geluk te beproeven.

Maar dat was al lang geleden en de hangbrug ging flink heen en weer onder het gewicht van Leifs flinke postuur. Aan de andere kant gekomen veegde hij het zweet onder zijn pet weg, strekte zijn rug en nam de bergwand op die oprees en blonk van het ijs en het sijpelende smeltwater. Daarna draaide hij zich om naar het dal, het dorp en de fjord ver onder hem. Nadat hij was uitgepuft zag hij de voetstappen van Tobias op

het pad. Alleen al door de gedachte aan de jonge agent werd de ochtend grauwer, en hij gromde geërgerd.

Niemand hoorde echter het gegrom van de politieman toen hij het naaldbomenbos in liep. Hij kon zichzelf nauwelijks horen. In de schaduw lag nog steeds sneeuw van de eerste echte winternacht, maar langs het pad was de sneeuw veranderd in een kabbelend beekje met modder. Leif haalde voortdurend zijn neus op. Hij was een van die mensen die steeds een heldere druppel aan hun neuspunt hadden bengelen als de temperatuur onder nul zakte, en regelmatig viel de druppel in zijn snor.

Leif had de agent vooruitgestuurd om de zaak alvast te verkennen. Niet dat de politieman problemen verwachtte, de man die ze moesten arresteren was oud en kreupel, maar je kon het nooit weten met mensen die de gewoonte hadden ineens te verdwijnen.

De route door het bos was niet lang en op het punt waar Leif tussen de bomen vandaan kwam lag er een langzaam stijgende bergwand voor hem. Was hij hier honderd jaar geleden geweest, of nog iets langer geleden, dan zou het hier hebben gekrioeld van de mensen. Het gebulder in de silo van het kraken van het kwarts uit de grot zou zo luid zijn geweest dat de mannen moesten schreeuwen terwijl ze de karretjes over het smalle spoor manoeuvreerden, de schachten versterkten en met de paarden naar de stal liepen. Er zou rook uit de pijpen komen, etensgeuren uit de barakken, en als het tijd was voor een ontploffing, dan zou daarna de grond trillen alsof er een reus over de bergkam kwam, op weg naar de kale vlakte in het oosten.

Maar behalve Leif was hier geen levende ziel te zien. De meeste gebouwen waren afgebroken en de slaapbarakken waren vervallen. De spoorrails waren opgeslokt door de aarde. Hier en daar stak er nog een stuk omhoog, als beenderen van

een rottende onderarm die wezen naar de ijzeren traliedeuren voor de ingangen van de grot. De blauwe, moderne barakken die tussen de kleine huisjes stonden vielen uit de toon. Op een paal hing een verbleekt bord dat waarschuwde voor schachten en gaten in het terrein.

Ja, en daar was Mølla – de molen. Misschien kwam het door de solide, houten wanden dat de mannen die de molen hadden moeten afbreken de moed in de schoenen was gezakt en ze de molen hadden laten staan. Of misschien hadden Astrids voorouders Mølla gekocht? Leif wist het niet en dat ergerde hem want hij hield ervan zoiets te weten, maar feit was dat er op de berg tegenwoordig maar één persoon permanent woonde en dat was Astrid, dat koppige oude wijf. Zij verhuurde de slaapbarakken rond de molen.

Aan oude mannen als Ringo.

Het geblaf van honden haalde Leif uit zijn overpeinzingen en voor hij het goed doorhad sprongen de husky's al tegen hem op. De looplijn die tussen Mølla en de dichtstbijzijnde barak was gespannen zong en Leif nam het welkom in ontvangst. Tom en Jerry waren weliswaar een stel blaffende en grommende beesten, meer wolf dan hond leek het, maar Leif wist hoe je ze moest toespreken. Het maakte hem niet uit dat zijn broek vuil werd, hij ging op zijn knieën zitten en aaide de natte vachten. Hij wist niet meer of Tom gepaard had met Jerry of andersom, maar het resultaat was vier grijs-witte puppy's die tegen het hek stonden te piepen.

‘Nou, nou,’ zei Leif, die zich liet likken in zijn dikke speknok. ‘Nou, nou.’

De deur van Mølla ging open. Daar was Astrid. Ze droeg een ochtendjas en pantoffels en haar grijze haren zaten in de war. Haar wangen waren rood en haar neus leek op lavasteen. Astrid blafte meer dan ze sprak en ze vroeg zonder omhaal wat

voor stommiteiten Ringo nu weer had uitgehaald als zelfs Leif eraan te pas moest komen.

‘Ik ben gekomen om dat uit te zoeken,’ antwoordde Leif. Zijn knieën deden pijn toen hij weer overeind kwam en hij deed zijn best dat niet te laten merken. ‘Waar is Tobias?’

Astrid gebaarde met haar voet naar een van de barakken en een dij met spataderen werd zichtbaar. ‘Hij staat daar beneden. Hij zei dat ik naar binnen moest gaan, die idiote wijsneus.’

‘En Ringo?’

‘Die zal wel in zijn barak liggen slapen.’

‘Dan moet je doen wat Tobias heeft gezegd. Ga naar binnen en drink koffie.’

Astrid stapte demonstratief over de drempel en smeede de deur achter zich dicht. ‘Niemand zal me vertellen wanneer ik koffie drink. De honden moeten eten hebben.’

De barak waarin Ringo woonde was niet groter dan een jachthut. De wand die het meest te lijden had van de regen en wind was bezig te rotten, waardoor het dak was scheefgezakt en de schoorsteen uit het lood stond. Tobias hield vanaf een hoek van de tegenoverliggende barak de deur in de gaten. Hij was lang en mager en leek op een populier die geseld was door de wind toen hij voorover leunde om op te kijken.

‘Geen geluid en ook geen beweging,’ rapporteerde hij. ‘Maar de honden blaften toen ik aankwam. Hij ligt ons vast in de gaten te houden.’ Tobias wees naar de kier tussen de gordijnen voor een van de donkere ramen.

‘Dat zullen we snel genoeg merken,’ zei Leif en hij begon naar de barak te lopen.

‘En als hij nu bewapend is met een jachtgeweer of iets anders?’

‘Die halfblinde stumper?’

‘Ik geloof dat ik de deur wel kan intrappen,’ stelde Tobias toen ze samen het erf overstaken.

‘We kloppen eerst aan,’ zei Leif.

Maar zelfs nadat ze hadden geklopt en daarna met vlakke hand op de deur hadden geslagen hoorden ze geen teken van leven. Leif hield met zijn handen het licht tegen en trachtte door het raam te kijken, maar tussen de gordijnen door kon hij slechts een stukje van het dak en de muur zien.

Tobias trok zijn broekspijp boven zijn laars uit en ging wijdbeens staan. Nog voor hij de kans had los te gaan op de deur had Leif de deurklink al geprobeerd. De deur zat niet op slot.

Leif was al bijna veertig jaar bij de politie. Wat hij in die tijd had geleerd was dat mensen met een slecht geweten zelden diep slapen. Hij wist ook uit ervaring dat mensen die inbreken bij anderen graag willen voorkomen dat er bij hén wordt ingebroken. Waarschijnlijk was het om die reden dat de politieman instinctief wist dat er niets zou gebeuren. Er kwam een misse-lijkmakende stank op hem af bij het openen van de deur en hij zette zich schrap voor wat hij te zien zou krijgen.

Het lichaam hing er nog niet zo lang dat het was gaan ontbinden. Maar de ontspannen spieren en de zwaartekracht hadden hun werk gedaan.

‘Waarom heb je dat nou gedaan, Ringo?’ mompelde Leif terwijl hij op de lange wand naar een lichtknopje tastte. Hij vond het en toen het peertje aan het dak zijn geelachtige licht wierp op Ringo’s schedel was het luik in het dak waaraan het touw hing duidelijk zichtbaar. Tobias stootte op de drempel een rauwe kreet uit. Leif zette een paar flinke stappen, greep het multifunctionele mes dat aan zijn riem hing en zette de stoel over-
eind die op de grond onder de voeten van de man lag.

‘Hier heb je het mes,’ zei hij tegen de agent. ‘Stap op de stoel en snij hem los.’ Zelf pakte Leif de dode rond zijn middel en tilde hem op zodat het touw minder strak stond.

Bij Tobias kon de indruk gewekt zijn dat de luchtige manier waarop Leif dit zei niet gepast was, want hij aarzelde voordat hij deed wat hem was opgedragen.

Het lijk viel slap over Leifs schouder. Het verbaasde de politieman hoe licht hij was, deze uitgemergelde man. Alleen huid en beenderen.

Nadat hij weer van de stoel was gestapt hielp Tobias om het lichaam voorzichtig op de houten vloer te leggen. De agent ging in de deuropening staan, snoof frisse lucht op en belde vervolgens een arts. Leif nam het lijk op. Zijn sokken waren schoon, glad en strak alsof hij ze voor de eerste keer droeg. Tussen de broek en het flanellen overhemd was een grijs stuk huid te zien. Het overhemd was keurig dichtgeknoopt tot aan de kin, die tussen de punten van de kraag was gezakt, waardoor Ringo die domme, verbaasde blik had gekregen die je zo vaak ziet bij doden.

Er kan niet meer dan tien jaar tussen ons zitten, stelde Leif vast. Toch maakte Ringo een kleurloze, rimpelige, oneindig oude indruk. Leif hurkte, boog voorover en nam de striemen in de hals op. Het touw had een blauw-gele streep getekend onder de kin en achter zijn oren was de huid geschaafd.

Terwijl Leif zijn vuisten op de vloer zette om zich weer overeind te drukken, viel zijn oog op een tas die ver onder het bed was geschoven. Later kon de politieman niet uitleggen waarom juist die tas zijn aandacht had getrokken, misschien kwam het omdat de tas oud was, en er het logo op stond van een kruidenier in het centrum die er tot Leifs spijt mee was opgehouden. Het moest zoiets geweest zijn waardoor hij op handen en voeten naar het bed kroop, plat op zijn buik ging liggen, half onder het bed verdween en de tas greep. Zijn neus vulde zich met stof toen hij de tas naar zich toe trok. Die was zwaarder dan hij had gedacht en Leif werd koud toen hij de inhoud zag. De tas zat vol geld.

De arts was een man met een brede neus uit Bergen en hij was verbonden aan de huisartsenpraktijk in een naburige stad. De

namen van de husky's wist Leif direct, maar op de naam van de arts kon hij niet komen.

'Ik zal een obductie aanvragen,' zei de arts.

'Twijfel je ergens over?' vroeg Tobias hoopvol. 'Kan hij het slachtoffer zijn geweest van...' De jonge agent had de gewoonte om zinnen af te breken, kennelijk wilde hij daarmee aangeven dat de raderen achter zijn hoge voorhoofd op volle toeren draaiden. Een andere irritante trek van hem was om in het luchtledige te praten terwijl zijn ogen heen en weer schoten. Nu zweefden die tussen de wijnflessen op tafel, eentje was omgevallen, eentje halfvol en eentje ongeopend, en een geborduurde loper aan de wand, de enige decoratie in de kleine ruimte, naast de franjes onder aan de gordijnen.

'Nee, maar het is goed om zekerheid te hebben,' zei de arts en hij keek naar de tas met geld. 'De situatie in aanmerking genomen.'

'We hebben ook een brief gevonden,' zei Leif, knikkend naar een ouderwetse schrijfmachine op een wankel tafeltje tegen de muur. 'Aan zijn dochter. Hij heeft niet veel te melden, maar het lijkt op een verontschuldiging.'

De oude Astrid liep langs het raam. Ze droeg een timmermansbroek. Nadat Tobias haar had verhoord en de doodstijding had overgebracht had ze als een gier rond de barak gecirkeld.

'Heeft zij zijn dood gemeld?' vroeg de arts.

Leif schudde zijn hoofd. 'We kwamen eigenlijk om hem te arresteren. Vorige week heeft hij ingebroken in het verpleeghuis hier in het dorp. Hij was op zoek naar medicijnen en viel een aantal bewoners van het verpleeghuis lastig.'

'Verslaafd?'

'Dat moeten we nog uitzoeken, maar Ringo had het niet makkelijk. Hij heeft een paar keer gezeten en... zijn vrouw verloren. Het is een lang verhaal.'

‘Dus hij heeft dat geld gestolen,’ stelde de arts vast en als Leif niet hetzelfde had gedacht, dan had hij de arts gezegd dat hij bij zijn leest moest blijven.

‘Ik heb wat personalia nodig,’ zei de arts. ‘De naam van de overledene?’

‘Ringo. Ringo Swanson. Met één s.’

‘Leeftijd?’

‘Rond de zeventig, denk ik.’

‘En woonplaats? Ik begrijp dat hij hier niet permanent woonde?’

‘Ik geloof dat zijn postadres Wiike was. Landgoed Wiike. Met dubbel i.’

De arts klikte een paar maal met zijn balpen. ‘Precies. Familie? Je had het over een dochter?’

‘Stella heet ze.’ Leifs blik gleed afwezig naar het raam. ‘Geen idee wat er van haar geworden is.’

‘Stella? Stella Swanson dus?’

‘Dat vraag ik me af,’ antwoordde Leif.

I

1

Ik heet Stella en als ik verhoord zou worden, dan zou mijn getuigenis eindigen bij het punt dat ik in paniek mijn hoofd draaide om te voorkomen dat mijn neus werd gebroken tegen de beddenpoot. Ik herinner me namelijk niet het geluid van de boeken die van de boekenplank werden gesmeten, het kabaal van de televisie die op de betonnen vloer terecht kwam of het geluid van het tandenborstelglas dat in de wasbak viel.

Had ik daarentegen op de bank bij een psycholoog gelegen, dan zou ik nog door kunnen gaan. Want hoewel ik bijna het bewustzijn verloor, vergeet ik nooit de razernij die ik voelde terwijl de meiden me aan mijn haren trokken, me op mijn knieën dwongen, op mijn schouders beukten en herhaaldelijk de beschuldigingen schreeuwden dat ik had geklikt. Iets wat overigens waar was.

De jongste, een meisje uit Sørlandet met makreelogen, had al meerdere keren haar stash in mijn cel verstopt als er een inspectie was en gisteren was ik bijna gepakt. Ik was niet van plan extra tijd te gaan zitten zodat een stel gangstertjes hun klotehasj konden roken, dus ik deed iets wat ik nooit eerder had gedaan. Ik ging naar de bewakers en vertelde hoe het zat.

De psycholoog zou vast hebben gevraagd of ik bang was, en dat was ik, maar ik was vooral kwaad. Ik was het zo godver-

geten zat om gebruikt te worden, om slachtoffer te zijn van de wil en onwil van een ander. Als de psycholoog zou vragen waarom ik de bewakers had gewaarschuwd, waarom ik het zelf niet had geregeld zoals gebruikelijk was in mijn kringen, dan zou ik hebben uitgelegd dat dit bestaan niet langer iets voor mij was. Dat ik eindelijk oud, ervaren en zelfverzekerd genoeg was om te zoeken naar een trap die me hieruit leidde, het liefst een trap omhoog, maar desnoods een naar beneden. Zolang ik maar weg was. Ik was negenendertig, net zo oud als mijn moeder toen ze stierf, en ik neem aan dat de psycholoog zou vinden dat dat ook een rol speelde.

Een van de meiden had me in mijn nieren geschopt en het meisje uit Sørlandet wilde opnieuw mijn hoofd tegen de beddenpoot slaan toen er een stem klonk, waarop ze onverwachts mijn hoofd losliet.

‘Zo is het genoeg,’ zei de stem.

‘De volgende keer vermoord ik je,’ siste de makreel.

Ik kon niet scherp zien, ik moet zijn omgerold en mijn hoofd sloeg tegen het beton. Ik registreerde slechts het geluid van het braaksel dat op de vloer spatte en de schaduwen die over me heen vielen. De cel was leeg, afgezien van de vrouw die tegen de deurpost stond geleund.

‘Er gaan geruchten dat je naar buiten mag. Cornelis wil graag met je praten,’ zei ze.

Ik droom niet meer over mijn ouders. Ik hoor de kreten van schrik van mama niet meer als er een kikker onder de tuintafel vandaan kwam, waarop papa en ik de zondag voor de zondag lieten, en het eten voor het eten, terwijl we in het gras op onze knieën vielen. Papa maakte een kommetje van zijn grote vuisten en zei dat het een common frog was en wij lachten omdat papa Engels was en mama vroeg: ‘Wat weet jij nou van kikkers?’ En papa wilde dat ze die zou kussen want dan kreeg ze

de kans om eindelijk de prins te krijgen die ze zich altijd had gewenst. Maar er was een grens en in plaats daarvan kuste mama papa.

Ik droom niet meer dat papa en ik over het erf naar het bos renden, ik gillend voorop na het dreigement dat hij de kikker onder mijn t-shirt zou stoppen, of dat papa bleef staan en me maande stil te zijn omdat hij ergens een beekje hoorde en dat we daar de kikker een huis zouden geven.

Ik droom niet meer dat mama de borden en glazen van tafel had opgeruimd toen we terugkwamen bij ons kleine boerderijtje. Het huis waar de kraaien een vaste plek hadden op het dak, waar ze hoog genoeg zaten om het landgoed achter de bomen te kunnen zien.

Waar ze de wolken aan de horizon konden zien.

Misschien dat ze daarom wegvlogen toen papa theatraal de brief uit de borstzak van zijn overhemd haalde en zei dat hij die op een teken van mama in tweeën zou scheuren.

‘Ringo, weet je het zeker?’ zei ze en ik zag dat ze twijfelde. ‘Bedenk hoe fijn het zou zijn een rijtjeshuis in het dorp te hebben. Nieuwe badkamer, uitzicht op de fjord vanuit een splinternieuwe keuken. Een verwarming op elektriciteit... Geen stroomuitval of koude winternachten.’

‘Mijn vader had daar geen problemen mee,’ antwoordde papa. ‘En een zeeman heeft geen deksel nodig op de plee.’

Dat domme rijmpje maakte me aan het lachen.

‘Stella mag beslissen,’ zei mama.

Ik droom niet meer dat ik, Stella van veertien jaar, gebruind door de zomerzon, mocht beslissen. We waren de mensen van het landgoed dankbaar voor het aanbod van een nieuw huis in het centrum, maar hoe konden we deze plek verlaten? Ver weg van het landgoed, via een pad door het bos en door de wei met koeienvlaaien? Hoe konden we hier weggaan, waar ik was opgegroeid en mama en haar moeder ook?

‘Dan ga ik naar Wiike en bedank voor het aanbod,’ zei mama. Ze deed haar schort om, dat rook naar visschubben, vleesbouillon en taarten. ‘Ze krijgen vanavond gasten, blijf niet op voor me.’

Ze omhelsde en kuste papa en ze liet zijn hand niet los voor ze tegen hem had gefluisterd: ‘Jij blijft thuis, toch?’

Toen mama was vertrokken pakte hij de zakflacon die hij achter zijn broekband had verstoopt en ging in het gras liggen met zijn benen tegen de gevel van ons huis. Ik ging naast hem liggen, zijn buik was mijn kussen en hij streelde mijn haren. Ik zag alleen de lucht en het stro dat uit het dak stak en ik voelde dat zijn buikspieren zich spanden elke keer dat hij zijn hoofd optilde om een slok te nemen.

Ik moest gedroomd hebben over mijn ouders, want toen ik wakker werd meende ik nog steeds hun stemmen te horen van een verdieping ergens hoog boven me.

Er stond een cipier bij mijn bed. Kennelijk was ik daarnaar toe gewankeld. Nadat hij de vernielde televisie en de boeken die her en der op de grond lagen had opgenomen, ging hij op zijn hurken zitten.

‘Het leven is onrechtvaardig,’ zei hij.

‘Ja,’ mompelde ik.

‘Ringo Swanson, is dat jouw vader?’

‘Ja.’

‘Dan ben ik bang dat ik slecht nieuws voor je heb.’

Misschien begin je pas te dromen over de mensen over wie je niet droomt als er nog slechts dromen zijn.

2

Soms zijn de meest alledaagse dingen een bevestiging van hoe fout je leven verlopen is. Het was een jaar, zes maanden en vier dagen geleden dat ik op een wc-bril van plastic had gezeten. Nadat ik het dekseltje van het urinemonster had vastgedraaid bezwoer ik dat het nooit meer als bijzonder zou voelen. Ik hees me in een jeans die uit de doos kwam met mijn eigendommen, wisselde van bh, koos de blouse met het minst diepe decolleté en trok de laarzen met hoge hakken aan.

Daarna maakte ik me voor de spiegel op. De buil van de botsing met de beddenpoot was niet weg te werken, maar ik gebruikte de concealer, de laatste restjes in het doosje met rouge en een touch met de poederkwast in een poging de laatste anderhalf jaar te retoucheren. Toen ik een voor mijn doen dun laagje, niet schreeuwerige lippenstift had aangebracht, mijn haar had geborsteld, gesprayd en geschud, begon ik te lijken op een bleke kopie van mezelf met meer kilo's. Dat laatste weet ik aan het assortiment snacks met snelle koolhydraten in de gevangeniskiosk. De joggingbroek, het t-shirt en al het andere dat stonk naar de nor smet ik in de vuilnisbak. Tot slot deed ik de ketting met het parse hangertje om. Het stelde een wilgenroosje voor en ik had het van mijn moeder gekregen vlak voordat ze stierf. Het voelde goed om het weer te dragen.

De bewaker was niet echt onder de indruk van de verandering. Ter verdediging van haar moet ik aanvoeren dat ik niet bepaald de eerste was die uit de wc kwam trippelen, hoopvol opgemaakt voor een nieuw en beter leven. Maar toen ze het pisonmonster optilde alsof ze met het blote oog de inhoud kon analyseren voelde ik me ongemakkelijk. Er waren andere mensen, broers, zussen, moeders, dochters, die op bezoek kwamen en ze staarden naar me. Toch zei ik niets. De vrijheid was te onverwachts gekomen.

‘Begrijp je de voorwaarden?’ De bewaker checkte op het papier of ze nog wist wat ze moest zeggen. ‘In vrijheid de straf uitzitten betekent nog steeds straf uitzitten. Geen verdovende middelen, geen alcohol en uiteraard geen wetsovertredingen.’

Ik knikte afwezig. Er stond een schele kerstkabouter tegen een bloempot geleund. Zijn jas was open en ontblootte een roze, plastic buik onder de baard. Ik realiseerde me dat kerst in aantocht was.

‘Goed, en dan hebben we dit nog,’ zei de bewaker.

Ik deed de rits van mijn laars open, trok mijn broekspijp omhoog en zette mijn voet op het kratje naast de kast. Met een ruk trok ze de enkelband aan. ‘Haal je de enkelband eraf, dan gaat het alarm en dan heb je de voorwaarden geschonden. Kom je buiten de toegestane gebieden, in jouw geval buiten de grenzen van de gemeente...’ Ze zocht een ogenblik in haar papieren. ‘... Vike, dan wordt dat opgevat als een overtreding van de voorwaarden. Voor je reis geldt een uitzondering. Begrijp je de voorwaarden?’ De bewaker herhaalde de vraag alsof er een bovenmenselijke prestatie werd verlangd om niet weer achter de tralies te verdwijnen.

‘Ja,’ zei ik duidelijk. ‘Dat doe ik.’

‘Mooi.’ Ze gaf me een tas met mijn spullen. Die spullen, een portemonnee, mijn mobiel en een plastic map met papieren,

pasten allemaal in mijn handtas. Ze zette een kruis waar ik moest tekenen.

‘Waaraan is hij gestorven?’ vroeg ze toen ik dacht dat we klaar waren.

‘Hè?’

‘Je vader. Het verzoek om met een enkelband in vrijheid je straf uit te zitten werd versneld behandeld vanwege de begrafenis van je vader, staat hier.’

‘Hij heeft zich opgehangen.’

‘Oei, dat spijt me.’

Ik trok een grimas. ‘Er is weinig reden om spijt te hebben.’

Het was grijs buiten en de bus ging maar zelden, toch was de gevangenispoort nog maar net achter me dichtgevallen of ik hoorde het motorgeronk bij de halte. Van tevoren had ik me voorgenomen om te genieten van dit moment, om mijn zintuigen ten volle te benutten, maar daar was nu geen tijd voor. In de bus drukte ik mijn neus tegen het raam en stelde me de frisse, vrije lucht buiten voor. Ik meende de geur van de grove dennen te ruiken, de boerderijdieren en het hooi op de zolders en het verbranden van berkenhout, waardoor er dunne slierten rook uit de schoorstenen van de boerderijen kwamen.

We stopten meermalen onderweg en dan stapten er mensen in. Ze gingen allemaal voorin zitten, ik zat achterin en had het gevoel dat ze wisten wie ik was. Uiteraard niet mijn naam en mijn geschiedenis, maar ze wisten dat ik was ingestapt bij de eindhalte en dat ik niet eerder zou uitstappen dan in het centrum. Om niet misselijk te worden concentreerde ik me op de zaken van waarde die ik had en hoe ik daarvan af kon komen.

Een paar uur later had ik dat gedaan. Nu stond ik onder een afdak van een loods, in een wijk die in de toeristenfolders van de hoofdstad niet beschreven wordt. Het stortregende, uit een put kwam de stank van het riool en het asfalt lag bezaaid met

herfstbladeren. Ik stond een poos na te denken over de woorden die ik zou gebruiken als ik de straat was overgestoken naar het grauwe bedrijfspand, op mijn hoge hakken wankelend de betonnen trap af was gegaan om de kelderdeur te openen waarop een gebarsten bord met ABC GOUD- EN PANDJESHUIS zat. Nadat ik een pakje vergeten sigaretten in mijn handtas had gevonden terwijl ik bedacht dat ik was gestopt, hield ik mijn jas als een paraplu boven mijn hoofd en stak ik de Rubicon over.

De bewakingscamera zoemde. Nog voordat ik kon kloppen werd er een luikje geopend.

‘Ja?’

‘Ik ben Stella. Van De Eenhoorn. Cornelis verwacht me.’

Hij was merkwaardig actief, de jongeman die me binnenliet in de smalle gang. Zijn haar en wangen waren zo bleek dat ze me aan boter deden denken. De opgewekte glans in zijn ogen hoorde niet thuis in deze catacomben. Hij klopte echter hardhandig op mijn rug, onder mijn armen, op mijn benen en dijen voordat hij bij de bult op mijn enkel stopte.

‘Enkelband?’ Zelfverzekerd trok hij een stuk aluminiumfolie uit zijn achterzak. Hij droeg dunne leren handschoenen die bovenop versierd waren met een bloedend hart. ‘Doe dit eromheen.’

‘Wordt er niet gereageerd als het signaal verdwijnt?’

‘Hoe lang heb je die al om?’

‘Sinds vanmorgen.’

‘In het begin zijn er altijd wat problemen.’

Nadat hij mijn tas had doorzocht bracht hij me naar een deur aan het eind van de gang, bleef even luisteren en opende de deur. Het was jaren geleden dat ik hierbeneden was geweest, toch was de ruimte nog precies zoals ik me die herinnerde. Het leek of een golf de helft van de kamer had schoongespoeld. Een

kale vloer en slechts een paar houten stoelen langs de lange muur. De muur ertegenover zat verstopt achter rekken waar onderin een verzameling radio's, dvd-spelers en pc's stond. Daarboven was een sectie met uurwerken, van horloges tot wandklokken en een vergulde schoorsteen klok, dan kwam er een plank met mobiele telefoons en een plank met muziekinstrumenten. En dan waren er nog rijen antiquarische boeken, kaarten en naslagwerken. Een zoete geur van mottenballen hing tussen de colberts, galajurken en schoenen die aan haken aan het plafond bungelden. Aan de hoeken van de rekken waren ijzeren draden gespannen waaraan ringen, armbanden en kettingen hingen.

Op een oriëntaals vloerkleed stond een bureau en ik wist dat de man die daar meestal achter zat, maar nu niet, het onverkwikkelijke verhaal van elk voorwerp kende. *For sale: baby shoes, never worn?* Alsjeblieft, pak maar mee.

'Ga zitten,' zei mijn begeleider en hij wees naar een van de stoelen. Hij pakte een stoel, ging zitten, zette zijn ellebogen op zijn dijen en nam me van opzij op. 'Een ogenblik nog. Vader moet nog even iets doen.'

Vader. Was deze lachende jongen met zijn ronde schouders de zoon van Cornelis? Het was moeilijk te bevatten dat ik eerst niet doorhad dat er iets gaande was achter zijn rug. Maar een welluidende melodie maakte me erop attent dat er iets gebeurde in de aangrenzende kamer. De deur naar deze kamer stond half open en ik zag de naakte rug van een man in het schijnsel van een bouwlamp. Hij zat op net zo'n stoel als ik, maar hij had zoveel overgewicht dat zijn lichaam er als rijzend deeg overheen zakte. Zijn armen waren op zijn rug getrokken en onder de haargrens blonk het zweet. Zijn schedel pendelde heen en weer en hij mompelde woorden die ik niet kon verstaan. Er gleed een schaduw door de kamer en de deur werd dichtgedaan.

‘Ik ben Tom-Tom trouwens. Jij bent Stella, heb ik begrepen, Stella van De Eenhoorn. Ja, dat zei je. Wat is dat voor iets? Wil je een restaurant beginnen?’

Wist deze jongeman niet wat er vlak achter zijn rug gebeurde? Had hij door dat de deur open had gestaan? Natuurlijk had hij dat. Toch wees hij volkomen onbewogen naar de plastic map in mijn tas. In verwarring greep ik de map, er zaten slechts bladzijden in die ik uit woonmagazines had gescheurd, foto’s van fraaie bars, behangpatronen die ik mooi vond, ouderwetse lampen in de hoek van een intiem café.

‘Dat... dat is niets eigenlijk,’ stotterde ik. ‘Een beetje inspiratie als ik de kans krijg iets voor mezelf te beginnen. Ooit.’

‘Ik hou niet van dat patroon,’ zei Tom-Tom en hij drukte zijn vinger op een van de behangpatronen. ‘Doet me denken aan longen.’

‘Dat heb ik er niet in gezien,’ antwoordde ik en ik keek ernaar om aan te geven dat ik zijn opmerking serieus nam.

‘Ik hou vooral van kleuren die vervagen,’ ging hij verder. ‘Van die schilderijen die kinderen op school maken. Van water en kleur.’

‘Waterverf,’ zei ik.

Op hetzelfde moment klonk er een korte, luide kreet uit de achterkamer.

‘Ja, precies. Waterverf.’ Tom-Tom lachte.

Net als het kantoor, of de loods, of hoe ik het ook moest noemen, was Cornelis niet erg veranderd. Belangrijk is om even te melden dat ik hem nauwelijks kende. Zoals gezegd wist ik niet dat hij een zoon had en verder kan ik weinig over hem vertellen. Alleen dat hij uit Vestlandet kwam, net als ik, dat hij een rode Chevy Impala ’59 bezat en dat hij de eigenaar was van ABC GOUD- EN PANDJESHUIS. Een etablissement dat naast het bieden van een handreiking aan mensen die snel hun eigen ei-